

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

2. Est aliquid, præter nudam facultatem voluntatis, quod actum etiam voluntatis ponit in arbitrij potestate & illud facit velle.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

oppositos est liberrima. Quamquam & in ipsa consideratione aliquid negativi necessario includatur. Nec enim intelligi potest, quod voluntas ad certum genus actuum sine coactione exercendorum fiat expedita, nisi simul ab impedimentis & vinculis eorum intelligatur liberari. Quamobrem duo hic disquiren-

da sunt. Primum quid sit illud quod voluntatem potentem ad actus liberos facit, seu quid sit quod facit actum in arbitrij potestate: alterum circa quos actus & objecta versetur libertas voluntatis, finem an media, bonum an malum, & quam actuuum suorum indifferenciam postulet.

CAPVT SECVNDVM.

Est aliquid, præter nudam facultatem voluntatis, quod actum etjam voluntatis ponit in arbitrij potestate & illud facit velle.

QUÆRIMVS hic igitur, quid sit illud quod nos velle vel nolle facit, quo actus aliquis voluntatis (de actibus enim imperatis nulla difficultas est) ponitur in potestate voluntatis, seu, quid voluntatem ad actus aliquos liberam & potentem facit, ita ut sine eo velle non possit. Nam si nihil aliud est præter ipsam potentiam voluntatis, nulla ratio est, cur beati Angeli, & (quod absit) Deus ipse jam peccare non possit; nulla ratio cur damnati Deum diligere non possint, vel ipsi homines in hac vita non tantum diligant, quantum à se diligendum esse, & in hac vita diligere posse, totis visceribus optant & clamant. A liquid est igitur præter voluntatem, quod voluntatem ipsam vel impedit vel potentem facit, ut unum objectum omnino velit, & quantum satis est velit, & ut alterum nolit, vel non quantum satis est nolit.

Dico igitur sancti Augustini principijs insistendo, aliquid omnino esse præter nudam facultatem voluntatis, quod eam facit velle vel nolle, quo omnino absente sit impotens, præsentem potens, sive ad bonum sive ad malum. Hoc qui negat prima Christianæ fidei fundamenta concutit, quæ indubitanter docet, actus quosdam esse omnino extra potestatem voluntatis, nisi Deus potestatem ipsam voluntati per suam gratiam largiatur: esse quædam impedimenta voluntatis, quæ nisi dissipentur, fieri nullo modo posse ut voluntas velit, multo minus ut fortiter velit. Ita quippe firmiter, quamvis mirabiliter, quibusdam viscosis & voluntarijs vinculis voluntas certis objectis implicari potest, ut ea nulla omnino sua propria potestate dirumpere possit aut velit. Probat hoc invidet experientia quotidiana, qua videmus aliquos incredibiles difficultates perpeti, ut alio suam voluntatem transferant, quo transferendam esse judicant, & omnibus medullis voluntatis quantas habent volunt. Neque tamen obtemperat voluntas voluntati. Quid ita, nisi quia voluntas pennas visco ligatas habet, quod non potest adhuc contraria voluntate dirumpere? Poterit autem cum potestatem ille qui solus potest, voluntati dede-

rit. Cujus rei nullum illustrius exemplum occurrere potest, quam illa celeberrima lucta sancti Augustini, cujus ipse testis est irrefragabilis: Ego fremebam spiritu indignans turbulensissima indignatione quod non irem in placitum & pactum tecum Deus meus in quod eisdem esse, omnia ossa mea clamabant, & in celum tollebant laudibus: Et non illic ibatur navibus aut qua trigis &c. Nam non solum ire, verum etiam perire illuc, nihil erat aliud quam velle ire, sed velle fortiter & integrè, non semisauciam hæc atque hæc versare & iactare voluntatem. Et adhuc uberius: Tam multum ergo feci, ubi non hoc erat velle quod posse, & non faciebam, quod & incomparabili affectu amplius mihi placebat, & mox ut vellem possem, quia mox ut vellem atque vellem. Ex quo conatu Augustini facile videt quilibet, quantum vinculum fuerit, quod tam serio volentem voluntatem detinebat & ligabat, ut illud non posset rumpere. An forte non erat vinculum quod retrahebat à fortiter

volendo voluntatem? Dicat ille qui expertus est: Sic egrotabam & excreciabam accusans me ipsum solito acerbius nimis, ac volvens, ac versans me in vinculo meo, donec abrumperetur totum, quod iam exiguo tenebar sed tenebar tamen. Et iterum: Sontiebam me ab eis teneri, & iactabam voces miserabiles. Quamdiu, quamdiu, eras & eras? Quare non modo, quare non hac hora finis turpitudini meæ? Dicebam & flebam amarissima conuisione cordis mei. An forte non conabatur voluntate vinculum voluntatis abrumperere? Quid sibi vult ergo tantus fletus, tanta indignatio, tantus fremitus ejus aduersum se, quid incomparabilis ille affectus vinculi dirumpendi? Ipse testis sit conatus sui: Dicebam enim apud me intus: Ecce modo fiat, modo fiat. Ecce propositum voluntatis & conatus imperium. Et item conabar & paulo minus ibi eram, & paulo minus iam tamque attingebam, & tenebam & non ibi eram. Ecce luctam, ecce conatum, si quis unquam peccator adhibuit, obnixissimum. Sed vinculum voluntatis vetus fortius erat, quam ut omnibus voluntatis illius novæ viribus cederet: Plusquam in me valebat deterius molitum, quam melius insolitum. Vinculo enim desiderij concubitus, inquit, artissime tenebar. Et utramque voluntatem comparans inter se: Velle meum tenebat nimis, & intus

lib. 8. conu. fess. 8.

lib. 9. conu. fess. 11.

ibid. c. 18.

Cap. 6.

Cap. 5. & inde mihi catenam fecerat & constrinxerat me. A Vides arbitròr vinculum quod à volenda seu diligenda fortiter castitate retrahebat & impediēbat. Nunc intueere conantis in contrarium voluntatem: *Voluntas autem nova que mihi esse ceperat, nondum erat idonea ad superandam priorem vetustate roboratam.* Nescio an quippiam afferri possit evidentius, ad ostendendum quadam esse vincula seu impedimenta viscosa voluntatis quibus fortissime ligatur, ne in certos actus liberos possit surgere. Dices forte, ea umpere potuisse Augustinum si voluisset: nihil verius, sed ad habendam tantam voluntatem nondum idoneus erat, quia nondum data erat. *Cap. 8.* Ipsum enim velle, ut ibidem dicit, erat posse. Sed quia tantum velle non habebat, ideo & potestate carebat, secundum quod ipse dicit: *Voluntas nova nondum erat idonea ad superandam priorem, donec cœlitus paulo post inspiraretur efficacior.*

Prosper. Carm. de iust. lib. 1. c. 40.

*Nec iam captivos oculos extollere in altum.
Sponte potest: quoniam hoc etiam spoliante tyranno
Perdidit, ut quanto iaceat sub vulnere norit.*

Magis autem amissit, ut velit surgere, A multoque maxime, ut possit, ut in eodem libro non semel docet. Nihil igitur evidentius est, quam esse vincula quadam voluntatis, quæ voluntatem ipsam à volendo certum genus actuum retrahunt & impediunt, ita ut tunc velle non sit in ipsius potestate, nisi tunc tantum, quando illa potestas aliunde datur, *Isa. 1.* Scriptura propter illam causam dicente: *Dei illis potestatem filios Dei fieri, quod non sunt nisi voluntate.* Sed in dæmonibus ac damnatis res omni prorsus controversia caret. Certissimum est enim, eos illud bonorum actuum genus nec velle, nec posse velle propter insolubilia voluntatis vincula, quæ deficiente illo principio, quod voluntatem facit huiusmodi actus velle, rumpere nec possunt neque unquam volunt:

Iam vero in beatis creaturis res ista æquè

perspicua est. Nam quod nec illæ à diligenda æterna veritate cessant, aut cessare possunt, aut volunt, nec vanitatem creaturarum diligere possunt, aut volunt, non aliunde accidit, nisi quia vinculo quodam delectabili constrictæ sunt, quod abruptum neque voluntas neque potestas est; ut hac de causa non sit amplius in earum potestate, & proinde nec liberum. Sed quid illud est, quod tantam vim habet in liberam voluntatem, ut quantumvis nunquam cogi possit, vel in illos actus nisi libero proficere motu, hoc tamen vinculo impedita in illos ipsos actus ad quos cogi nequit, liberè se flectere & progredi nequeat, hoc est, quid sit illud iuxta doctrinam sancti Augustini, quo deficiente actus aliquis non est re ipsa in voluntatis potestate, & quo præsentem ponitur in ejus potestate, ita ut ejus præsentia nos velle faciat, absentia nolle?

CAPVT TERTIVM.

Delectatio efficit voluntatem & libertatem, hoc est, facit velle & liberè velle.

*Q*UAPROPTER lustratis diligenter fundamentis Augustini, quibus tota doctrina de arbitrij libertate nititur, nihil aliud existimamus quam cognitionem ac delectationem, seu delectabilem objecti complacentiam, esse id quod tantam potestatem in liberum arbitrium habet, ut eam faciat velle vel nolle, seu, ut ea præsentem actus volendi sit re ipsa in ejus potestate, absente non sit. De cognitione hic non multum solliciti sumus. Illam enim ad volendum esse necessariam, vix quisquam dubitat,

A Nam inde est illud Aristotelis ac Damasceni ab omnibus admissum, quod ignorantia non minus quam coactio, seu violentia faciat involuntarium, vel certe quod huic loco sufficit, non voluntarium. Nemo quippe velle potest quod ignorat, de delectatione tota quaestio est. Rem tamen istam etiam de delectatione creberrimè Augustinus tanquam certissimam sibi quæ exploratissimam docuit. *3. Esch. 2. Damasc. lib. 2. orat. 16.* Nonnulla tamen delibatur hoc loco sumus, quia multa in alium locum opportunius & fusius digessimus, *vide lib. de grat. Christi Salvat. a. 1. usque ad 110.*

Igitur